

цяло. На онези, които ще поставят ударението върху пропуските в моята книга, бих казал, че никога не съм имал намерението, нито съм твърдял, че мога да изчерпя суеверията на циганите. Дори не съм посочил всичко онова, което може да се намери в трудовете на Влислоцки например. Доколкото позволява обемът на книгата, съм цитирал необходимото за пълното онагледяване на вече описаната главна тема и смятам, че това ще бъде много по-интересно за изучаващия история, отколкото подробностите за циганската хиромантия или препълването на текста със заклинания и магически формули, ненужни за изясняването на главните идеи.

Отново ще повторя, това, което се изисква от науката за фолклора днес, е да събира материали от първоизточници и от хора, а не само от книгите. Критиците – както беднотията – винаги ще ни съпътстват, но след сто години, без съмнение, те ще бъдат много по-добри от тези, които днес ни радват или натъжават. Но материалите не могат да чакат и огромно количество от тях, стари колкото света, изчезва всеки ден. Защото съвременната култура и интелигентност с възхитителна скорост убиват всякакви стари вярвания. Наближава времето, когато всички те ще бъдат невероятно ценни и когато хората ще съжаляват, че не е имало повече събирачи и по-малко критици, които да ги отвличат от работата им и да ги обезсърчават. Защото ако един събирач формира своята теория или система, голяма или малка, добра или лоша, каквато и да е, за да събира факти, а критикът я разбие, цялата събираческа работа става нелепа. И това слага край на сбирката.

Има още една прелюбопитна мисъл, която не напускате съзнанието ми, докато пишеш този труд, и върху която ще бъде добре читателят и сам да помисли. Първите стремления на човешкия ум към свръхестественото са били мрачни, необясними и диви; те включвали магьосничество, вещерство, мъртви тела, оскверняване, демонизъм и нечистотии. Много скоро хората повярвали в силата на повтарянето на определени рими и заклинания за мъртвешки кости, ръце и други ужасии или „реликви“. До ден-днешен тези стари вярвания съществуват в